

21 באוגוסט 2024

לכבוד

מר יואב בן צור
שר העבודה
sar@labor.gov.il

מר יעקב מרגי
שר הרווחה והביטחון החברתי
Sar@molsa.gov.il

מר צבי כהן
מ"מ מנכ"ל המוסד לביטוח לאומי
Zvic@nioi.gov.il

מר ינון אהרוני
מנכ"ל משרד הרווחה והביטחון החברתי
mankal@molsa.gov.il

שלום רב,

הנדון: מתן קצבאות ביטוח לאומי ושירותי רווחה לפליטים ומבקשי מקלט בישראל

בשם א.ס.א - ארגון סיוע לפליטים ולמבקשי מקלט בישראל (ע"ר), אני מבקשת לפנות אליכם בנושא ההידרדרות החמורה במצבם של הפליטים ומבקשי המקלט הפגיעים החיים בישראל זה קרוב לשני עשורים, ולהתריע בפניכם כי ללא מתן קצבאות ושירותי רווחה בסיסיים לקבוצה זו, הנמצאת בעוני קיצוני ובאי-ביטחון תזונתי חמור, הנזק שיגרם לאנשים אלה, לילדיהם ולחברה הישראלית בכללותה, יהיה בלתי הפיך, והכל כמפורט להלן:

כבר קרוב לשני עשורים שחיים בישראל כחוק כ-30,000 פליטים ומבקשי מקלט מאריתריאה ומסודן עם ילדיהם, רובם המוחלט נולד כאן. כבר מעל שנתיים שחיים פה כ-30,000 פליטים ומבקשי מקלט (בעיקר פליטות וילדיהן) מאוקראינה, שנמלטו לכאן עם הפלישה הרוסית לארצם (מאז ה-24.2.22), או ששהו כאן מסיבות שונות לפנייה. סה"כ כ-60,000 אנשים ונשים שחיים ביננו, מוגנים מהרחקה (בשל סכנת החיים שנסקפת להם במדינות מוצאם) וחיים כאן כדן, בחלקם כבר כשני עשורים.

כידוע, על פי חוזר מנכ"ל משרד הרווחה 168, שירותי הרווחה הניתנים לפליטים ומבקשי מקלט בגירים (-זרים שאינם בני הרחקה) כוללים רק השמות במסגרות חוץ ביתיות וניתנים רק ל-3 קבוצות קצה שנסקפת להן סכנה חירומית ומיידית: נשים קורבנות אלימות במשפחה, בעלי מוגבלויות ודרי רחוב. על פי חוזר מנכ"ל 100, קטינים בסיכון שהם "חסרי מעמד" יקבלו שירותי רווחה ככל קטין בסיכון. הנה כי כן, פליטים ומבקשי מקלט בגירים זכאים רק להשמות חוץ ביתיות, כאשר בפועל ההשמות הללו קשות מאוד לביצוע בגלל חסמים שונים. בכל מקרה, מרבית הפליטים ומבקשי המקלט הפגיעים, זקוקים לשירותים חברתיים בקהילה; השמה חוץ ביתית לרוב אינה מותאמת לצרכיהם ואף גורמת להידרדרות במצבם. **שירותים בקהילה המבוססים על גישת האל-מיסוד, יעילים בהרבה, זולים באופן ניכר מעלויות השמה חוץ-ביתיות, ומאפשרים שיקום וחיים עצמאיים.**

בנוסף, ישנם פליטים ומבקשי מקלט הסובלים ממוגבלות פיזית, מחלה או פגיעה (פעמים רבות פגיעת עבודה) - המונעות מהם לכלכל את עצמם ולעבוד (בעבודות היחידות הזמינות להם, כניקיון ובנייה הכרוכות במאמץ פיזי). **אם הם לא יכולים לעבוד מסיבות אלו, אז הם מוצאים את עצמם בנפילה חופשית עד לספסל הרחוב, ללא כל רשת ביטחון סוציאלית, כלכלית, או בריאותית שתעצור אותם.** לפיכך, מבקשי מקלט ופליטים רבים מוצאים את עצמם ללא קורת גג, לא בגלל מאפיינים של דרות רחוב אלא רק משום שאין להם כל רשת תמיכה סוציאלית.

בהיעדר קצבאות ושירותי רווחה בסיסיים, אין לו לכבד הראיה ואין לה לחולת הסרטן, שום סיכוי לשיקום ולחיים עצמאיים בקהילה. אין להם אלטרנטיבה לכלכל או לדאוג למשפחותיהם (אפילו לא לקורת גג). הם

נטולי כל שכבה בסיסית של ביטחון חברתי והגנה. למרות שהותם בישראל כבר קרוב לשני עשורים - הם עדיין מנועים מהם.

הפליטים ומבקשי המקלט הגיעו לכאן באחת מנקודות השפל של חייהם בנסיבות שנכפו עליהם, מצב שמוכר לנו בחברה הישראלית בשנה האחרונה. לקראת העשור השלישי שלהם כפליטים ומבקשי מקלט בישראל, הגיעה העת לעדכן את חוזר מנכ"ל 168 ולפתוח בפניהם את כל שירותי המחלקות החברתיות על פי נזקקותם וכפי שניתנים לנזקקים שהם תושבי ישראל. עוד הגיעה השעה לפעול למתן קצבאות ביטוח לאומי, ולו לאלה החיים בישראל כבר שנים. רשת ביטחון סוציאלית מינימלית תאפשר להם ניהול חיים תקינים ובסופו של יום תיטיב לא רק עם רווחתם הפרטית אלא גם עם רווחתה של החברה הישראלית כולה.

מצורפת תמונת מצב עדכנית של ארגון א.ס.ף על מצב הפליטים ומבקשי המקלט בחלוף קרוב לשני עשורים ללא ביטחון סוציאלי.

נשמח להיפגש ולדון בדרכים שבהן ניתן להרחיב את הסיוע לפליטים ומבקשי המקלט הפגיעים.

נודה על קבלת התייחסותכם לדברים.

בברכה ובתקווה לימים טובים יותר.

עו"ס טלי אהרנטל, מנכ"לית
א.ס.ף - ארגון סיוע לפליטים ולמבקשי מקלט בישראל (ע"ר)

העתק: גב' גיין וויליאמסון, מנהלת בפועל, נציבות האו"ם לפליטים – ישראל
Ms. Jane Williamson, Senior Protection Officer/Officer in Charge, UNHCR – Israel